

รู้ทัน โรคเรื้อน

จุบล รัตนสมบุญ ขัอมูล
นฤพิศ สุขสบาย เรียบเรียง

โรคเรื้อน" (LEPROSY หรือ HANSEN'S DISEASE) เป็นโรคติดต่อเรื้อรังที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย MYCOBACTERIUM LEPRAE (M.LEPRAE) เชื้อนี้ชอบอาศัยอยู่บริเวณในเส้นประสาทส่วนปลายและผิวหนัง เมื่อร่างกายพยายามกำจัดเชือบนเส้นประสาท จึงถูกทำลายและทำให้เกิดอาการทางผิวหนังตามไปด้วยเป็นโรคที่สามารถรักษาให้หายขาดได้ แต่ถ้าหากไม่รับรักษาจะทำให้เกิดความพิการของมือ เท้า และตา ได้

อาการของโรคเรื้อน

อาการเริ่มแรกของโรคนี้จะเป็นรอยโรคทางผิวหนังสีจางหรือเข้มขึ้นกว่าผิวหนังปกติ อาจพบขนร่วง เหงื่อไม่ออก ที่สำคัญคือ ในรอยโรคผิวหนังเหล่านี้จะมีอาการชา หยิกไม่เจ็บ ไม่คัน โรคเรื้อนชนิดที่เป็นมาก จะมีผื่นนูนแดงหนา หรือมีตุ่มแดงไม่คัน โดยเฉพาะที่ใบหูจะนูนหนา อาจมีขนคิ้วร่วง ไม่ว่าผู้ป่วยในระยะเริ่มต้น หรือระยะที่เป็นมากแล้วก็ตาม ผู้ป่วยเหล่านี้จะไม่มีอาการคัน หรือเจ็บปวดเลย ซึ่งเป็นสาเหตุให้ผู้ป่วยชะล่าใจ คิดว่าไม่ใช่โรคร้ายแรงจึงไม่รับมารับการรักษา

ลักษณะอาการทางผิวหนัง ที่สังเกตได้ง่าย คือ

1. เป็นวงซีดจาง หรือเข้มกว่าผิวหนังปกติ มีอาการชา ผิวหนังแห้ง ขนร่วง เหงื่อไม่ออก
2. เป็นผื่นรูปวงแหวนหรือแผ่นนูนแดง ขอบเขตผื่นชัดเจน มีอาการชา บางผื่นมีสีเข้มเป็นมัน บริเวณที่พบบ่อยคือ แขน ขา หลัง และสะโพก
3. เป็นตุ่ม และผื่นนูนแดง หนา ผิวหนังอึดจ้ำ เป็นมัน ไม่คัน ผื่นมีจำนวนมาก รูปร่างและขนาดแตกต่างกันกระจายไปทั่วตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ใบหน้า ลำตัว แขน และขา

รอยโรคที่ผิวหนัง

ผื่นขอบชัด

ผื่นและตุ่มนูนแดงกระจายทั่วร่างกาย

วงด่างขาวขอบชัด

ผื่นรูปวงแหวน

วงด่างขาว

ผื่นและตุ่มแดงเป็นมัน

สถานการณ์โรคเอดส์ในปัจจุบัน

การดำเนินงานควบคุมโรคเอดส์ของประเทศไทยที่ผ่านมา สามารถกำจัดโรคเอดส์ให้ไม่เป็นปัญหาสาธารณสุข ตามหลักเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก (อัตราความชุกโรคในระดับประเทศ ต่ำกว่า 1 ราย ต่อประชากร 10,000 คน) ตั้งแต่ปี 2537 จนเข้าสู่ระยะหลังการกำจัดโรคเอดส์ (post-elimination phase) ในปัจจุบันสถานการณ์ของโรคมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2566 มีผู้ป่วยในทะเบียนรักษาทั้งประเทศทั้งหมด 180 ราย อัตราความชุกโรคเท่ากับ 0.03 ต่อประชากร 10,000 คน และพบผู้ป่วยโรคเอดส์รายใหม่ จำนวน 82 ราย อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (Detection rate : DR) 0.12 รายต่อประชากร 100,000 คนในเขต ที่ 12 สงขลา มีผู้ป่วยในทะเบียนรักษา จำนวนทั้งหมด 53 ราย อัตราความชุก (Prevalence rate) PR = 0.11 ต่อ ประชากร 10,000 คน พบผู้ป่วยรายใหม่ จำนวน 26 ราย อัตราการตรวจพบผู้ป่วยรายใหม่ (Detection rate) DR = 0.52) ต่อประชากร 100,000 คน

ส่วนสถานการณ์โรคเอดส์ในเขตที่ 12 สงขลา (ข้อมูล ณ 31 ธันวาคม 2567) มีผู้ป่วยในทะเบียนรักษาจำนวนทั้งหมด 44 ราย อัตราความชุก (Prevalence rate) PR = 0.08 ต่อ ประชากร 10,000 คน พบผู้ป่วยรายใหม่ จำนวน 19 ราย อัตราการตรวจพบผู้ป่วยรายใหม่ (Detection rate) DR = 0.38) ต่อประชากร 100,000 คน พบผู้ป่วยเด็กจำนวน 1 ราย และพบผู้ป่วยพิการระดับ 2 (ความพิการที่มองเห็นด้วยตาเปล่า) จำนวน 1 ราย จังหวัดที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 11 ราย (พบในผู้ป่วยที่มีความพิการระดับ 2) จำนวน 1 ราย พบผู้ป่วยเด็กจำนวน 1 ราย) รองลงมา ปัตตานี จำนวน 3 ราย ยะลา จำนวน 3 ราย และตรัง จำนวน 2 ราย

การป้องกันโรคเอดส์

➤ ประชาชนทุกคนควรหมั่นดูแลผิวหนัง ถ้าเป็นโรคผิวหนังที่ไม่คัน ไม่เจ็บและรักษาไม่หายภายในเวลา 3 เดือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคผิวหนังที่มีอาการชาร่วมด้วยให้รีบไปพบแพทย์ที่สถานบริการใกล้บ้าน เพื่อรับการตรวจรักษาหรือพบผู้สงสัยว่าจะเป็นโรคเอดส์ เช่น

ผิวหนังเป็นวงด่าง สีจางหรือเข้มกว่าสีผิวปกติ มีอาการชาในรอยโรค ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความพิการและไม่แพร่เชื้อไปสู่ผู้อื่นด้วย

➤ ผู้ป่วยโรคเอดส์ที่มีความพิการเกิดขึ้นแล้ว เมื่อได้รับการรักษาก็จะสามารถป้องกันไม่ให้เกิดความพิการเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมได้

➤ สำหรับผู้ที่อยู่ร่วมบ้านเดียวกับผู้ป่วยก่อนได้รับการรักษา 6 เดือน เป็นกลุ่มผู้สัมผัสโรคที่จำเป็นต้องตรวจร่างกายปีละครั้งเป็นเวลา 10 ปี

ความจริงเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ควรทราบ

1. ผิวหนังเป็นวงด่าง มีอาการชา ฝ่น ตุ่ม ไม่คัน ควรรีบไปรับการตรวจ
2. ผู้สัมผัสโรคร่วมบ้านกับผู้ป่วย ควรไปรับการตรวจร่างกายปีละครั้ง
3. ผู้ป่วยที่รับประทานยาสม่ำเสมอ จะหายจากโรคและไม่แพร่เชื้อไปสู่ผู้อื่น ถึงแม้จะมีความพิการ
4. ความพิการจากโรคเอดส์บางอย่าง ถึงแม้จะรักษาโรคเอดส์หายแล้ว ก็ไม่สามารถแก้ไขได้

ปัจจุบันงานควบคุมปราบปรามโรคติดต่อและการสาธารณสุข ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้มีการให้ความรู้และจัดกิจกรรมเรื่องโรคเอดส์ สนับสนุนสื่อรณรงค์ ได้แก่ โปสเตอร์ความรู้โรคเอดส์ แผ่นรณรงค์เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อใช้ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง พร้อมบริการตรวจคัดกรองโรคผิวหนังแก่ประชาชนที่มาใช้บริการ และสำหรับประชาชนทั่วไปสามารถรับบริการตรวจรักษาได้ฟรี ณ สถานบริการสาธารณสุขใกล้บ้าน หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับโรคเอดส์ สามารถโทรศัพท์สอบถามได้ที่สายด่วนกรมควบคุมโรค 1422

ผู้ที่สนใจข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ งานควบคุมปราบปรามโรคติดต่อและการสาธารณสุข

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ

โทรศัพท์ 073-631033 ต่อ 407 ,073-631038 E-mail:cpt_1@idd.go.th

Website : www.pikunthong.com

